

Konsiderante la nekredeble kompleksan internacilingvan problemaron, estas hodiaŭ realisme (el politika, ekonomia, kultura, psiko-pedagogia kaj aliaj vidpunktoj), imagi por Eŭropa Unio paralelan, du-ebenan lingvosistemon: nome **trilingvismo** (angla-franca-germana) por iuj agadoj kiel ekz. diplomatio, sciencoj (precipe pozitivaj, naturaj, teknikaj) kaj **dulingvismo** (naciaj lingvoj-Esperanto) por vojaĝoj, trafiko, sporto, medicina kuracado, gastronomio kaj diversaj aliaj servoj.

La ideo, inspirita de kolonialismo, enkonduki la anglan lingvon en ĉiugradajn lernejojn de Eŭropo estas nerealisma, ruiniga, danĝera.

Kompreneble, la paralela sistemo ne havu rigidajn limojn. La lingvoj restas *de jure* egalaj, t.e. **nenia hegemonio**. Ĉiuj artaj-kulturaj forumoj, ĉiuj personoj (laŭ propraj bontrovoj, profesiaj interesoj ktp.) povos praktiki iu ajn lingvon, kio principe validus por ĉiuj ajn vivosferoj.

Dum la prelego cirkuladis inter la ĉirkaŭ 40 - 45 lingvistoj de la sekcio la sekvaj vortaroj: *Großes Wörterbuch Esperanto-Deutsch (Krause)*, *Vocabolario Italiano-Esperanto (Minnaja)* kaj *Grand Dictionnaire Français-Espéranto (Le Puil, Danvy)*.

Dum la diskutoj neniu kontraŭis la surprizan koncepton, oni nur miris, ke tiom malmulte faratas por **prestige** prezenti Esperanton al la ĝenerala publiko.

Fakte la scienca etiko kaj profesia responseco pri la destino de validaj ideoj en la socio postulas de sciencistoj seriozan studadon de la problemoj, prestiĝan engaĝiĝon, kuraĝajn altnivelajn kontaktojn (personajn kaj per komunaj deklaroj) kun la naciaj kaj internaciaj instancoj, por prepari konscian, demokratian solvon al tiu ĉi gravega problemoj niatempa.

* Finfine, ĉie estis adoptita la demokratia varianto.

D-rino Maria BUTAN
Aleea Sportivilor 34 ap.3
RO - 1900 - Timișoara / RUMANIO

Priaŭtora informo: Post studado de filologio kaj instruado de la franca lingvo en liceo, la raportantino nun estas lektoro ĉe la Universitato de Agrokulturaj Sciencoj de *Timișoara*, Rumanio.

Terminologia anguleto

Tunno tinno

J. KAVKA

Temas ne pri refreno, alivorte rekantaĵo, sed pri provo serĉi por Esperanto sciencan nomon de la peza (ĝis 900 kg) marfiŝo, kiun la plej multaj homoj konas nur el lada konservujo.

Tia nomo ja ekzistas latinlingve enkadre de la internacie kodigita iŝtiologia nomenklatur: *Thunnus thynnus*. Notinde, la malnova latino disponis por la fiŝo pri du nomformoj, el kiuj la unuan la zoologoj elektis por la nomo genra, la duan por la specia epiteto. Parenteze: la malpli peza ('nur' ĝis 125 kg) specio *Thunnus saliens* vivas ĉe la bordo de Kalifornio.

Jen kelko da vortoj pri la koncerna sistematiko: La genro *Thunnus* apartenas al la familio *Thunnidae* (ne *Scombridae*, laŭ PIV), la ordo *Thunniformes*, la subklaso *Teleostei*, la klaso *Teleostomi*, la superklaso *Gnathostomata*, kaj tiel plu. Ĉion ĉi mi prunteprenis el *Frank* (1972).

Sed nun mi revenu al la genronomo. Kiel ĝi aspektas en iuj etno-lingvoj?

CZ : tunák

DE : Thunfisch

ES : atún

EN : tunny

FR : thon

HR : tuna

HU : tonhal

IT : tónno

PO : tunczyk

RU : tunéc

SK : tuniak

Se oni komparas la menciitajn ekvivalentojn kun la neoficiala fiŝ-nomo laŭ PIV 'tinuso' (bedaŭre transprenita fare de multaj Esperanto-vortaroj), oni tuj rimarkas la duopon de okulfrapaj mankoj:

1. En neniu el la ekvivalentoj troviĝas **i** post **t**;
2. La **-us** evidente **ne** apartenas al la vortradiko (vd. *Kavka*, 1996, p.14), kiel eblas cetere konstati el la pli superaj takson-nomoj *Thuniidae* kaj *Thunniformes*.

La solvoj en Esperanto povus jeni: por la specia epiteto **tin(n)o**, por genronomo **tun(n)o**. La eventuala duobligo de **-n** servu ne tiom al eviti la homonimecon, kiom - pli grave - por proksimigi la esperantlingvan nomenklaturaĵon al la latina. Tio ja plifaciligus la nomenklaturan rekoneblecon. Konsekvence, la familio estu **tun(n)edoj** (ne **tinusedoj**), la ordo **tun(n)oformaj** (ne **tinusoformaj**).

Ankaŭ povus aperi demando, ĉu la specionomo en Esperanto estu **tunno tinno** aŭ **tunno tinna**. La dua, adjektivforma specio-epiteto ne kontraŭas al la latina, ĉar la finaĵo **-us** validas same por substantivoj, kiel por adjektivoj, dum Esperanto konvene distingas la du vortspecojn (vd. *Housa & Stys*, 1988, p. 33).

Referencoj

- Frank, S.* (1972). *Velký obrazový atlas ryb* (Granda bildatlaso de fiŝoj), 558 p., *Artia, Praha*.
- Housa, V. & Stys, P.* (1988). *Mezinárodní pravidla zoologické nomenklatury* (Internacia regularo de la zoologia nomenklaturado), 188 p., *Academia, Praha*.
- Kavka, J.* (1996). Kontribue al PIV. Homonimoj en Esperanto konsiderataj nomenklature. 32 p., *KAVA-PECH, Dobřichovice (Praha)*.
- PIV - Plena Ilustrita Vortaro de Esperanto kun suplemento. Sennacia Asocio Tutmonda, Paris; represo de la 3a eldono, 1987.

Adreso de la aŭtoro

Dr. Josef KAVKA, CSc.
Lužná 7 - Vokovice
CZ - 160 00 - P r a h a 6
Ĉ E Ĥ I O

Priaŭtoro informo:

Doktoro de natursciencoj, kandidato de teknikaj sciencoj, profesia petrologo.

Scienca Revuo Vol. 52 (2001) (2) / N-ro 185

Oficiala organo de Internacia Scienca Asocio Esperantista (ISAE)

Pres-indikaĵoj:
ISSN 0048-9557
Laserkopiita: Junio 2001
Eldonanto: ISAE

Provizora redakta teamo:
La estraro de ISAE
Responsa redaktanto por tiu ĉi kajero
R. Sachs (DE) - sa
Kunredaktanto *J. Kavka (CZ)* - ka
Lingvaj kontrolantoj:
O. Haszpra (HU) - ha, *I.F. Bociort (RO)* - bo, *J. Wozniczka (PL)* - wo

Eldonkvanto: 200 ekzempleroj
Adreslisto laŭ kotizoj ricevitaj antaŭ ekspedo
Pri la enhavo de la artikoloj en Scienca Revuo respondecas la koncernaj aŭtoroj. Ili ankaŭ respondas pri formo kaj formato, se ili mem kompostis.

Redaktaj rimarkoj pri la artikoloj

1. <i>Gunther</i>	<i>komp sa</i>	<i>red ka/sa</i>
2. <i>Sachs</i>	<i>komp sa</i>	<i>red ka</i>
3. <i>Hoffmann</i>	<i>komp sa</i>	<i>red sa</i>
4. <i>Haszpra et al.</i>	<i>komp sa</i>	<i>red wo/sa</i>
5. <i>Preradovic et al.</i>	<i>komp sa</i>	<i>red ka/wo</i>
6. <i>Ĥalikova</i>	<i>komp sa</i>	<i>red bo</i>
7. <i>Scienca eĥo</i>	<i>komp sa</i>	<i>red wo</i>
8. <i>Raporto</i>	<i>komp sa</i>	<i>red bo</i>
9. <i>Terminologia angulo</i>	<i>komp sa</i>	<i>red ka</i>

komp = kompostis; *red* = lingve kontrolis kaj redaktis

Membrokotizo de ISAE

Referencvaluto: 20.00 eŭroj/jare

Pagmanieroj:

- 1) per ĝirado al Germana Poŝtĉeka Konto: nome de ISAE-SACHS: Konto n-ro 140 380 - 608
ĉe *Postbank Frankfurt/Main (DE)*: Banka kodo 500 100 60
- 2) al ISAE-konto ĉe UEA/Rotterdam: isae-z
- 3) per Landa Delegito de ISAE aŭ Peranto de la koncerna lando

Nepre informu pri via kotizpago kaj valida adreso la eldonanton:
ISAE/Sachs, Vor dem Brückentor 3, DE-37269-Eschwege, Germanio
Tel./Fakso 0049-(0)5651-331866; <IsaeSachs@aol.com>